tos) arka atidengta tyrimų ploto centrinėje dalyje, ji orientuota Š–P kryptimi. Po pastarąja arka XX a. išmūryta pertvarinė siena su anga, dar viena to paties laiko vienos plytos storio pertvarinė siena atidengta ploto V dalyje. Ji orientuota R–V kryptimi. Abi XX a. pertvarinės sienos (mūrytos iš geltonų 8x12x25 cm dydžio plytų, rištų cementiniu skiediniu) jungėsi tarpusavyje ir glaudėsi šalia XVIII a. sienų, taip sudarydamos mažą 2,3 m ilgio, 1,5 m pločio patalpą. Spėjama, jog tai buvęs buitinių nuotekų rezervuaras, kurio betoninės grindys fiksuotos ties H_{abs} 128,58 m. Ties H_{abs} 127,92–128,04 m atidengtos buvusio prieglaudos rūsio netašytais akmenimis grįstos grindys. Jos neišardytos, giliau nebetirta. Vertingo kultūrinio sluoksnio ar radinių šioje vietoje neaptikta.

The 2016 Investigation at Subačiaus St. 26

In 2016, the investigation begun in 2015 continued with the completion of the excavation in the NW part of area 1, the excavation of 123 m^2, and an investigation at the site of a planned cellar in a 29 m^2 area on the grounds of N building of the former Child Jesus Children's Shelter. Worthless 19th–20th-century fill layers, up to 3 m thick, which were formed in carrying out landscaping and laying underground utility lines, were recorded in the NW part of the plot. 17th-century cultural layers, up to 1.5 m thick and containing contemporaneous finds, were excavated below these. The masonry foundation of a 19th-century structure (Fig. 1) with a former subterranean passage paved with fieldstones, which were unearthed during the investigation, are connected with a long wooden building portrayed in the investigated territory on an 1845–1859 plan of the city of Vilnius. The foundation of the N building of the former Child Jesus Children's Shelter erected in the late 18th century (Fig. 2) and the stone paved cellar floor were unearthed. It was determined that the building's interior walls had been repaired (relaid) in the 19th century and the cellar was filled in the 20th century probably during the installation of the sewer system.

Simona Širvydaitė-Šliupienė,
Justinas Račas

Vilniaus gatvė 20

Tyrimų užsakovas remontavo Vilniaus g. 20 esančiias I aukšto patalpas, ketindamas įsirengti rūsį po ten esančiu butu. Iki remonto darbų visame buto plote atlikti detalieji tyrimai. 2017 m. sausio–balandžio mėnesiais ištirtas visas 98 m^2 būsimo rūsio plotas. Fiksuoti vertingi kultūriniai sluoksniai, surinkti radiniai ir gyvulių kaulai. Tyrimai vykdyti Labdarystės draugijos pastato, esančio Vilniaus–Labdarių gatvių kampe, patalpose. Ši pastato dalis pastatyta XIX a. pradžioje, jos profilis matomas Labdarių gatvės 1834 m. išklotinėje ir 1837 m. plane, nors 1808 m. Vilniaus plane šis pastatas nepažymėtas. Vilniaus labdaros įstaigų kompleksas XIX a. užėmė didžiulę teritoriją tarp dabartinių Vilniaus, Labdarių, Totorių ir Liejyklos gatvių.

Artimiausioje Vilniaus g. 20 pastato aplinkoje vyko keli tyrimai. 1976 m. A. Lisanka vykdė archeologinę priežiūrą Vilniaus g. 18. Jis apžiūrėjo archeologui nedalyvaujant iškastą tranšėją šiluminei trasai bei duobę statomo pastato pamatams. Nustatyta, kad šioje vietoje buvęs XIV a. pabaiga – XVII a. pradžia datuojamas kultūrinis sluoksnis, stovėję XVIII a. pabaigos pastatai. 1976 m. A. Merkelevičius tyrė Vilniaus g. 22, buvusių Radvilų rūmų, ŠV bokšto vietoje. Ištirti 3 šurfai, aptikti bokšto pamatai, rūsiai, XV a. datuojamas apatinis kultūrinio

sluoksnio horizontas. 1979–1982 m. Vilniaus g. 22 vykusių statybos darbų metu archeologinę priežiūrą atliko G. Vaitkevičius. Jos metu fiksuotas fragmentiškai išlikęs kultūrinis sluoksnis, datuojamas XV a. viduriu – II puse ir XVI–XVII a., pastatų liekanos. 2007 m. I. Vosyliūtė atliko žvalgomuosius tyrimus ir žvalgymus Islandijos ir Vilniaus gatvėse ties Vilniaus g. 31 ir Vilniaus g. 22 kieme. Ištirti 4 šurfai iki įžemio ir 7 tranšėjos, kurių gylis siekė 0,5–1,4 m. Šurfuose aptiktas XVII–XX a. datuojamas smarkiai apardytas kultūrinis sluoksnis, mūrinės XVII a. pabaigos – XVIII a. pradžios Radvilų rūmų tvoros liekanos (*ATL 2007 metais*, 2008, p. 449–450). 2016–2017 m. Vilniaus gatvės nuo Gedimino prospekto iki Islandijos gatvės kapitalinio remonto darbų metu tyrėjų A. Vaitkuvienės ir V. Kliaugaitės grupė atliko archeologinius tyrimus. Vilniaus gatvėje įrenginėjamų inžinerinių komunikacijų vietoje, ties planuojamu tyrinėti Vilniaus g. 20 namu surasti gatvės akmenų grindiniai ir niveliaciniai 1,2–1,4 m storio žemės sluoksniai be archeologinių radinių.

Patalpų viduje grindų lygis buvo apie 60 cm aukščiau nei gatvės lygis. Pirmiausia nuardytos betoninės grindys ir nukastas po jomis buvęs apie 60 cm storio griuvenų su pilkomis žemėmis sluoksnis. Nukasus šį sluoksnį, pirmame detaliųjų tyrimų etape atskirose buto patalpose prie išorinių sienų iškasti 4 2x1 m dydžio šurfai. Ištyrus juos nustatyta, kad buto patalpose yra susiformavęs 1,3 m gylio (H_{abs} 103,56 m) griuvenų ir pilkų žemių sluoksnis. Giliau fiksuoti XVI–XVIII a. datuojami kultūriniai sluoksniai, kurių apačia siekė iki 2,9 m (H_{abs} 101,96 m). Šurfe 3 įžemis nepasiektas, jame fiksuotas vientisas pilkų žemių su griuvenomis sluoksnis, įgilintas iki 1,8 m (H_{abs} 103,06 m). Tolesniame etape visų patalpų plote rankomis kastas griuvenų ir pilkų žemių sluoksnis atliekant žvalgymus. Jų metu nustatyta, jog visos vidaus sienos (išskyrus skiriančią patalpą 1 ir 2) yra nenešančios laikančių pastato konstrukcijų, todėl jos nugriautos, taip palengvinant detaliuosius tyrimus.

Patalpa 1 padalyta į dvi dalis, taip siekiant užfiksuoti bent vieną kultūrinių sluoksnių pjūvį. Iki 1,2 m gylio (H_{abs} 103,66 m) fiksuoti pilkų žemių su griuvenomis sluoksniai, kuriuose aptikta XVI–XVIII a datuojamų radinių. Vykdant tyrimus 1,1 m gylyje (H_{abs} 103,76 m), ties centrine perkasos dalimi ir praėjimu į patalpą 2 aptikta 1,5x0,5 m dydžio mūrinė konstrukcija (*M1*). Neaiškios paskirties mūras sumūrytas iš kelių eilių raudonų plytų, gausiai sulietas pilkos spalvos tvirtu skiediniu. Konstrukcija apardyta, viršutinė plytų eilė aplipusi skiediniu, nuo sienos ją skiria maždaug 3–5 cm tarpas. ŠR kampe 70 cm gylyje (H_{abs} 104,16 m) aptikta iš betono ir akmenų sumūryta maždaug 1,2x1,1 m dydžio mūro konstrukcija (*M2*), greičiausiai skirta sutvirtinti pastato sienas. Konstrukcijos gylis siekė iki 1,9 m (H_{abs} 102,96 m).

Giliau fiksuotame pilkų žemių sluoksnyje aptikta XVI–XVIII a. radinių. Nuo 1,6 m gylio (H_{abs} 103,26 m) aptiktas tamsių žemių sluoksnis, kuris tęsėsi iki 2,1 m gylio (H_{abs} 102,76 m). Šiame sluoksnyje aptikta XVI–XVII a. datuojamų radinių, taip pat Jono Kazimiero šilingas. Sluoksnis datuojamas XVII a. Toliau esantis vandens sunešto smėlio ir organikos tarpsluoksnių sluoksnis datuojamas XVI–XVII a. Apatinis jo horizontas ŠR kampe datuojamas XVI a. viduriu. Patalpos P dalyje, ties siena esantis 1 m pločio pilkų žemių su griuvenomis sluoksnis tęsėsi iki 3,8 m gylio (H_{abs} 101,06 m), kur aptiktas kanalizacijos vamzdis. Natūraliai susiklostęs įžemis šioje patalpoje fiksuotas 3,2 m gylyje (H_{abs} 101,06 m).

Patalpa 2 buvo padalyta į 4 perkasas, siekiant užfiksuoti joje esančių sluoksnių pjūvius. Patalpoje fiksuoti identiški sluoksniai kaip ir

1 pav. Patalpoje 2 po išorine siena darant pamatų pavedimą aptiktas arkinio pamato fragmentas. J. Račo nuotr.

Fig. 1. An arched foundation fragment discovered in room 2 under the exterior wall during the investigation of the foundation.

patalpoje 1. Nuiminėjant iki 1,1 m gylio esančius viršutinius nevertingus pilkų žemių sluoksnius, ŠV kampe aptikta mūrinė konstrukcija (*M3*), sujungta su pastato V ir Š sienomis. Po pilkų žemių su griuvenomis sluoksniu aptiktas pilkų žemių sluoksnis, datuojamas XVII–XVIII a. Po juo didžiojoje perkasos dalyje fiksuotas suneštinio smėlio su organikos tarpsluoksniais sluoksnis, kuris perkasos V dalyje fiksuotas kaip ūkinio griovio užpildas. Šis sluoksnis datuojamas XVI a. viduriu – XVII a. Perkasos ŠR dalyje įžemis fiksuotas 1,7–1,9 m gylyje (H_{abs} 102,96–103,16 m), griovio apačia fiksuota 3,2 m gylyje (H_{abs} 101,06 m). 1,7 m gylyje ties pastato Š siena aptiktas krosnies pagrindas, sumūrytas iš gelsvos spalvos 37x17x8 cm dydžio plytų ir 10–15 cm skersmens lauko akmenų, sutvirtintų moliu. Krosnis greičiausiai egzistavo iki XIX a. pradžios, kai pradėtas statyti dabartinis pastatas, nes dalis krosnies buvo nuardyta ir pateko po pamatu. Vienintelė įgilinta struktūra aptikta perkasos

2 pav. Tarp patalpos 1 ir 2 esančioje sienoje aptiktas arkinis pamatas. J. Račo fotomontažas.

Fig. 2. An arched foundation discovered in the wall between rooms 1 and 2.

PR dalyje, tačiau padarius duobės pjūvį joje radinių neaptikta. Tvirtinant pastato pamatus aptikti 2 arkinių konstrukcijų pamatų fragmentai (1 pav.): vienas po siena nuo Vilniaus gatvės pusės, kitas – nuo Labdarių gatvės pusės.

Tyrimų metu paaiškėjo, jog pastato pamatai iš kiemo pusės ir tarp vidinių patalpų – arkiniai (2 pav.). Jų visų konstrukcijos identiškos, sumūrytos iš raudonų plytų su pilku skiediniu, galai sumūryti ant pamatų, platesnių nei pati arka. Arkos 3,5–4,5 m ilgio, 60 cm aukščio, mūro aukštis – 50 cm. Į mūro apačią platėjančios sienos nuo Vilniaus ir Labdarių gatvių pusės mūrytos tik iš raudonų plytų su pilkos spalvos skiediniu, jų apačia siekia 1,9–2,3 m gylį.

Ankstyviausi kultūriniai sluoksniai datuojami XVI a. viduriu. Juose aptinkama XVI a. I puse datuojamų koklių (3 pav.) ir keramikos. Daugiausia radinių datuojama XVI–XVII a.

Radvilų rūmų teritorija greičiausiai buvusi aptverta iš dalies mūrine tvora arba šioje vietoje stovėjo iki šio nežinomi pastatai, kurie pradėjus statyti dabartinį pastatą buvo nugriauti. Tiksliau arkų dydžio nustatyti neįmanoma, nes išliko tik jų atramos. Panašu, kad pastatui stovint ant ne itin stabilaus grunto, jo kampai tvirtinti įvairiomis mūrinėmis konstrukcijomis.

Archeologinių tyrimų metu surinktas 791 radinys perduotas saugoti LNM. Visa surinkta zooarcheologinė medžiaga perduota VU.

Vilniaus St. 20

In conducting the repair of ground floor rooms at Vilniaus St. 20, Vilnius and in connection with a desire to create a cellar there, an excavation (98 m^2) was conducted under the flat that exists at that location. The investigation revealed that the building's foundation is arched on the courtyard side and between the interior rooms (Fig. 1). All of these structures are identical: the arches were created using red bricks

3 pav. Tyrimų metu aptikti XVI a. I puse datuojami kokliai. J. Račo nuotr.

Fig. 3. First half of the 16th-century stove tiles discovered during the investigation.

and grey mortar and the arch ends sit on foundations, which are wider than the arch itself. The arches are 3.5–4.5 m long, 0.6 m high, and the wall is 0.5 m high. The walls on the Vilniaus and Labdarių Street sides were laid using red bricks and grey mortar, the base widening as it goes down to a depth of 1.9–2.3 m.

The earliest cultural layers date to the mid-16th century and contain 'bowl-shaped' (*Schüsselkacheln*) and panel (*Blattkacheln*) stove tiles (Fig. 3) and pottery from the first half of the 16th century. The majority of the finds date to the 16th–17th centuries. The grounds of the Radvila palace were probably partially enclosed by a masonry fence or unknown buildings had stood at this location up until then and were demolished when the construction of the present building began. It is impossible to give more precise arch sizes because only their bases have survived. It seems that because the building had not been erected on especially stable ground, the building's corners had been reinforced using various masonry structures. 791 finds were collected during the investigation.